

אמונת חיים

גליון שבועי לתורה וחסידות שע"י מוסדות קראלי בארה"ק

גליון תקנח ♦ שנה יא

פרשת ואתחנן ♦ שבת נחמו ה'תשפג

דברי אלוקים חיים
מרח רבינו הגה"ק זיע"א

דברות קודש
מרח רבינו עט"ר שליט"א

וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאֹד לְנַפְשֵׁיכֶם (ד טו)

בפרשתינו נכתב: "וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאֹד לְנַפְשֵׁיכֶם כִּי לֹא רְאִיתֶם כָּל תְּמוּנָה בַּיּוֹם דְּבַר ה' אֱלֹהֵיכֶם בְּחָרֵב מִתּוֹךְ הָאֵשׁ" (ד', ט"ו); במקום נוסף נכתב: "וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאֹד" (ב', ד'); ולשני מקורות אלה מצטרף הפסוק: "הִשְׁמַר לְךָ וְשָׁמֹר נַפְשְׁךָ מְאֹד" (ד', ט').

הקשר המקורי של פסוקים אלו אינו עוסק בחיוב שמירת הנפש במובנה הפיזי, אך מובא בתלמוד בבלי שהגמון אחד למד משם על החובה להיזהר בשמירת הנפש

מכאן הסיק בספר ה"לבוש": (יו"ד, סימן קט"ז) שיש במשמעות אלו הלשונות שצריך האדם לשמור את נפשו שלא יביא את עצמו לידי סכנה, אף על גב שפשוטן של אלו הכתובים לא מיירי בזה (עוסק בזה), מכל מקום סמכו חז"ל על מקראות הללו ואסרו כל הדברים המביאים את האדם לידי סכנה.

ואכן הרמב"ם פוסק להלכה כי כל מעשה שיש בו סכנת נפשות, מהווה עבירה על מצוות שמירת הנפש. אך המהרש"א כותב כי להלכה אין כל איסור על נטילת סיכונים פיזיים שנובע מפסוקים אלה, מהסיבה שהם אינם עוסקים בנושא זה

נשאלת השאלה מדוע המקרא חזר על עצמו רק השמר לך ושמור נפשך מאוד, ורק בנפשך נוספת המילה מאוד" וכן הוא לעיל בפסוק ונשמרתם מאוד לנפשותיכם.

ואפשר לומר ע"פ פירוש רש"י בפסוק בקריאת שמע בכל מאודך - בכל ממונך; שיש לך אדם שממונו חביב עליו מגופו.

על כן בא להדגיש שדווקא שבה לאדם עניני ממונות, על האדם לשמור את עצמו "מאוד" תרתי משמע שלא יזיק לו ח"ו נפשית.

ובקשתם משם את ה' אלוֹקֵיךָ וּמִצַּאת כִּי תִדְרֹשׁוּ בְּכָל לַבֶּכֶךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ (ד, כט)

'ומצאת' הוא לשון יחיד, ומבארים (מלוא העומר) כי יש כמה קטרוגים בעליית התפלה, ואולם אם יש צדיק אחד שתפלתו ראוי לעלות שאין בה שמץ דופי, אגב תפלת הצדיק יעלו גם יתר התפילות, כי הצדיק בתפלתו בוקע חלוני רקיע עד שיש מעבר לכל התפילות, לכן אמר 'ובקשתם' כולם, 'ומצאת' על ידי היחיד, 'כי תדרשנו' נשמעו על ידו כל התפלות, כמו שאמרו בשרה (בראשית רבה נג, ח) הרבה עקרות נפקדו עמה.

כמו"כ כתב הבן איש חי (בניהו בן יהודה ברכות ה) "כי על הרוב אין תפלתו של האדם שלימה מצד הכוונה, אך נשלם חסרונה מחמת הצטרפות שלה עם תפילות הצדיקים שהם שלימות, והם מושכים תפילות החלשים, כמו ספינה של אש [-קיטור] שמושכת עמה ספינה פשוטה, ולכן זה שאין לו חפץ ורצון בחיבור ואחדות, אז מידה כנגד מידה תפילות לא תהיה מצטרפת עם תפילות צדיקים השלמים, ונבדלת ונפרדת מהם, ואז יוכר חסרונה ואין בה כח לעלות."

והרה"ק רבי יהונתן אייבשיץ כתב (יערות דבש ח"א סוף דרוש ט): "אם כן כל התפילות טובות לתפילתן של צדיקים, ומתדבקות בתפילתן, והוא [-הצדיק] שאין מסך מבדיל בינו לבין השם, על ידי תפילתו גם תפילת אחרים עולה... ועל ידי תפילתם גם תפילת אחרים עולה."

ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר, ה' אלוֹקִים אתה החילות וגו' אעברה נא ואראה את הארץ הטובה אשר בעבר הירדן ההר הטוב הזה והלבנון.

הנה פרשה זו חלה תמיד אחרי ט' באב והרבה טעמים נאמרו בזה, ונראה לומר בפשטות, כי אחרי החורבן של בית המקדש, אין לנו שיוך רק התורה הזאת וכן גם התפילה שהם כאחד וכמו שאמרו ברמז שמעתתא (היינו תורה) צריכה צילותא (היינו תפילה) וחז"ל אמרו האומר אין לי אלא תורה אפילו תורה אין לו וכן חז"ל אמרו המסיר אזנו משמוע תורה גם תפילתו תועבה, וכן כתוב ונשלמה פרים שפתינו, שכל העוסק בתורה עולה וחטאת וכו' כאילו הקריב קרבן עולה וכו', ולכן קורין עשרת הדיברות בפרשה זו שבו כלול כל התורה כולה כידוע וכן מחזק כן שמשו רבינו התפלל לה' שיוכל להיכנס לארץ ישראל, ולכן פתח הפרשה ב"ואתחנן", שהוא לשון תפילה וכמו שתרגם אנקלוס "וצליתי" וכו'.

והנה המפרשים האריכו לתרץ את לשון "ואתחנן" שיכול היה לכתוב "והתפללתי" לה' וגם מה הוא הלשון "אל ה'" דמי לא יודע שמתפללים לה' כי יש איסור להתפלל לזולתו וגם לא למלאכי השרת ולשרפים וחיות הקודש והאופנים, חוץ מה' לבדו יתברך, וכמו שמובא בנוסח האני מאמין שרק להקב"ה לבדו יש להתפלל ואין להתפלל לזולתו, וגם צ"ע מה שכתוב "בעת ההוא" מה לשון בעת ההוא באיזה עת מדובר.

והנה רש"י הק' כתב שלשון "ואתחנן" הוא מלשון חנון שהוא לשון מתנה חנם, שמשו רבינו לא ביקש אלא מתנת חנים שכן הוא דרך הצדיקים שאין מבקשים אלא מתנת חנים מאת ה' יתברך, ועוד שזה אחד מעשרה לשונות של תפילה [ואלו הן שוועה, צעקה, נאקה, רינה, הצור, קריאה, נפול, פלול, פגיעה, מתנה]. ומה שכתוב בעת ההוא כתוב שהוא לאחר שכבש משה את ארץ חיסון ועוג דימה משה שכבר הותר הנדר, וסבר דמהני תפילה ולכן התפלל רק עכשיו.

ובמדרש רבא איתא שמשו רבינו התפלל תקט"ו תפילות לפני הקב"ה, כדי שיכנס לארץ ישראל שהוא כמנין ואתחנן, והנה במדרש לא מפורש מתי התפלל משה רבינו, אלו התפילות שיכנס לארץ ישראל, ובספר פני יהושע במסכתא ברכות (ל"ב) ביאר שמשו רבינו התחיל להתפלל ביום ט"ו באב שאז כלו מתי המדבר, ואז נאמר למשה נתתי בידך את סיחון, והיה סבור שהותר הנדר, ולכן התחיל להתפלל בכל יום מט"ו באב עד יום ז' אדר, בימי החול מלבד שבתות שאין יחד מתפלל על צרכיו, וכשתשוב ג' תפילות בכל יום מט"ו באב עד ז' באדר יוצא מכאן תקט"ו תפילות שהם כלות בז' באדר.

והנה בפסוק נאמר שאמר לו ה' למשה "אל תוסיף דבר אלי עוד בדבר הזה", וכתבו הספרים הק' שזה לרמז בענין זה דאילו היה משה רבינו מתפלל עוד תפילה אחד היה נענה, וכתב החתם סופר שאם היה מתפלל עוד תפילה היה מספר התפילות בגימטריא "ישר - לב" חה הוא מדריגה גבוהה יותר ואז היה נענה. **המשך בעמ' ב'**

משא"כ שהתפלל רק תקט"ו תפילות שהוא בגימטריא "ישראל" עם השם הוי"ה, ולכן לא נענה. אלא שמשה לא התפלל עוד תפילה כי ה' ביקש זאת ממנו, והקב"ה גזר ומשה מקיים.

אל יתייבש אדם מן התפילה

רואים מזה מעלת התפילה ושלא יתייבש אדם מן התפילה, ויחשוב בפעם הזה ובכל פעם שרואה שלא נענה, שאולי אם יתפלל עוד פעם יקבלו תפילתו, וכתבו הספרים הק' שכל בקשה להשם יש מספר תפילות שצריך אדם לבקש שיענה ולכן לא יאמר האדם מה יועיל לי עוד תפילה כי מי יודע אולי התפילה הזו היא יועיל.

ובספר חיים ושלוה להרה"ק ממונקאטש זי"ע כתב מזה מוסר השכל נגד הטועים שחושבים שלא להרבות בתפילה על הגאולה השלימה, באמרם כי מה יתן ומה יוסיף תפילתינו על התפילות שאנו מתפללים בכל יום בתפילת שמונה עשרה על הגאולה ועדיין לא נושענו.

והנה אנו רואים שאם משה רבינו ע"ה היה מתפלל עוד תפלה אחת היה נענה, וכיון שאלינו לא נאמר חלילה רב לך מלהתפלל עוד, ולכן מי יודע כמה אלפי אלפים תפילות יצטרכו להגאולה השלימה וכמו שכתוב (ישעי' נ"ו) כי ביצי בית תפילה יקרא וגו' ופירשו שהכוונה שיהיה נבנה בית המקדש מתפילות ישראל, ומי יודע כמה מספר רק יצטרכו להתפלל על זה, על כן בודאי שהוא מצוה רבה להתפלל לה' על ככה, דאולי בריבוי התפילות אולי ימצאו פעם אחת בעת רצון שהוא מסוגל להענות ונזכה להגאולה השלימה בקרוב במהרה דידן עכ"ל הק'.

התנאים לקבלת התפילה

ועתה נביא את דברי קודשו של האור החיים הק' שכתב לפרש הכתוב באומרו ואתחנן אל ה' שיש ד' תנאים הצריכין לקבלת התפילה, תנאי הראשון שיתפלל כעני הדופק על הפתח כדרך שאומרו שלמה המלך במשלי "תחנונים ידבר רש" תנאי השני שיבקש ממקור הרחמים, ותנאי השלישי שיבקש בזמן התפלה דרך שאמרו דוד בתהילים "ואני תפילתי לך ה' עת רצון" ותנאי הרביעי שתהיה תפילתו מפורשת ולא תהיה סובלת התפילה פירוש בלתי הגון, והוא מה שנתכוין משה במאמרו כאן ואתחנן שהוא לשון תחנונים זה נגד התנאי השני, ומה שכתב "בעת ההוא" פירוש בעת הידועה לקבלת תפילה שהוא עת רצון, כי מי יודע מה הוא עת רצון אם לא משה זה כנגד התנאי השלישי, ומ"ש "לאמר" פירוש שמשה פירש היטב דבריו שלא יהיה משמע מדבריו דבר שהוא בלתי הגון זה כתנאי הרביעי עכ"ל.

עצה וסגולה לקבלת התפילה

ונראה בעז"ה להוסיף לדבריו הק' שאפשר לומר מש"כ "אל השם" שכתבו הספרים הק' עצה לקבלת התפילה של אדם בעת צרה שיבקש על צרת השכינה הק' כביכול שהשכינה הק' מצטער על צרות ישראל וכדכתיב "ענימו אנכי בצרה" ולכן יכול הוא להענות ולכן אפשר לומר שמשה רבינו התפלל ואמר לד' יתברך שמכיון שיש לי צער שאיני יכול להיכנס לארץ ישראל ואם כן נמצא שגם כביכול השם יתברך מצטער ולכן התפלל משה על צרת השכינה ואז סבר הוא להוושע גם כן.

וגם אפשר לומר שיש עוד סגולה לומר להשם יתברך שהתפילה שהוא מתפלל לה' אף שהוא לצורך עצמו מכל מקום סוף כל סוף יבוא מזה כבוד השם יתברך, שיהודי הנתון בצרה, אינו יכול לעבוד את ה' כמו שצריך מחמת הצער שיש לו, ואם אדם יאמר בתמימות לה' יתברך, ויבקש שה' יעזור לו ובכך הוא מבטיח ללמוד יותר טוב ולהתפלל ביתר כוונה ויעשה המצוות ויקיים כל התורה כולה אם הוא יוושע, אז בוודאי ה' יושע.

זה שביקש משה ואמר ואתחנן אל ה', כלומר לצורך השכינה שלא יהיה בצער. ועוד "אל ה'" שיצא מזה אך טוב להשם יתברך, אם משה יכנס לארץ ישראל ויבנה בית המקדש ויהיה התיקון השלם, אבל השם יתברך לא נענה למשה זה מהנסתרות לה' אלוקיניו שהיה צריך להיות כך כידוע.

קבלת עול מלכות שמים

והנה בפרשה שלנו, יש גם כן פרשת שמע שבק"ש שהוא קבלת עול מלכות שמים, ואפשר לומר שהפסוק כתבו דוקא

בפרשה זו של ואתחנן שהוא מרמז על התפילות שאדם מתפלל לה' בכל יום, ואף שיש בזה מחלוקת בין הרמב"ם ושאר פוסקים, אם זה חיוב מן התורה או שרק מדרבנן, אבל לכו"ע בעת הצרות ח"ו שיש לאדם בין ביחיד ובין בציבור שיש חוב להתפלל להשם יתברך, ולא לומר שמקרה הוא הצרה הזאת אלא שידע שהכל מן השמים ועליו לשוב בתשובה ובכך ישמע ה' את תפילתו ויושיע אותו מצרותיו ברחמים ובחסדים גדולים.

וגם מהזכר בפרשה זו העשרת הדיברות שהוא כולל כל התורה כולה וכו"ל, ולכן אפשר לומר שגם כן יש בפרשה שלנו ענין של קבלת עול מלכות שמים על ידי קריאת שמע לומר שזה הוא העיקר הכל לקבל עול מלכות שמים עלינו ועל דורותינו, ובכך נבקש שה' ירחם עלינו בימים הגדולים האלו של פרשיות של שבע נחמתא, שה' מנחם את כלל ישראל ומבטיח לנו שיבנה לנו את בית המקדש במקומו ונקריב שם את כל הקרבנות כולם לרצון לפני אדון כל, ויהיה רצון שנזכה לזה במהרה ממש מתוך רחמים וחסדים מגולים אמן ואמן.

נחמו נחמו עמי יאמר אלוקים (הפטרה)

ועתה נדבר קצת מההפטרה של פרשתינו, שהוא הראשונה משבע הנחמות שהתנבא הנביא ישעיה' בדברי נחמה על הגאולה, ופתח ואמר "נחמו נחמו עמי יאמר אלוקים, דברו על לב ירושלים וקראו אליהו, כי מלאה צבאה כי נרצה עונה, כי לקח ה' מיד ה' כפלים בכל חטאתיה. והקשו בספרים הק' על כפל לשון "נחמו נחמו" וגם מש"כ כי לקחה מיד ה' כפלים בכל חטותיה למה כפליים, ולא סגי פעם אחת, וכתבו המפרשים שהנבואה הזאת אמר ה' אל הנביאים שינחמו את עם ה' שהם עמי, וכפל המילה נחמו שהוא יורה על החזק שבדבר.

ורש"י פירש שהכוונה שה' אומר נחמו אתם נביאי, את עמי תנחמו. ומש"כ כפליים מביא בשם תרגום יונתן שהכוונה כאילו לקחה ישראל כפליים בכל חטותיה, ולפי פשוטו כתב רש"י כי באמת לקחה פורענות כפליים ואם תאמר האיך מידתו של הקב"ה לשלם לאדם כפליים בחטאו, תירץ שמצינו כן מקרא מלא בירמיהו (טז, יח) שכתוב: ושלמתי ראשונה 'משנה' עונם וחטאתם, ע"כ. וגם במדרש כתוב חוטאה בכפליים ולכך לוקחה בכפליים והנחמה הוא גם כן כפליים ע"ש.

ולכאורה צריכין להבין למה מידתו של הקב"ה כן, הוא לשלם כפליים בכל חטא וחטא, ולענ"ד נראה לומר בעזרת השם, על פי מה שכתוב בשם הגר"א מוילנא זצ"ל שאמר על מה שכתוב בפרקי אבות "לפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון" דמה הוא לשון דין וחשבון, או דין או חשבון, ואמר שהכוונה שאם אדם עושה ח"ו עבירה מקבל על זה "דין" ועונש אבל זה לא מספיק אלא עושים בשמים "חשבון", כלומר שהוא משלם על זה, למה עשה כזאת, ובשעה שהיה יכול לעשות מצוות וללמוד תורה והוא עשה בשעה הזו עבירות ח"ו, ולכן יוצא שזה כפליים בכל חטא וחטא, הראשונה בשביל שעשה עבירה בעצמה ועל זה מקבל עונש, ואחר כך מקבל עונש על החשבון שעשו לו בשמים, על הזמן שעשה את העבירות, שבאותו הזמן יכול היה לעשות מצוות ומעשים טובים, ויוצא לנו לפי זה שבכל חטא יש כפליים עונש, ולכן שפיר אמר הנביא כפליים בכל חטותיה ולכן בנחמה כתוב נחמו נחמו כפליים דמכיון שקיבל עונש כפליים צריך גם הנחמה כפליים, זה לכאורה כפתור ופרח בעז"ה.

זה הכל לפי מה שכתב הגר"א שיש בכל עבירה ב' עונשים ולכן הנחמה הוא ג"כ כפול. והנה ראיתי בספר ברך משה (להאדמו"ר מסאטמאר זצ"ל) שהביא את דברי הגר"א הנ"ל, והוסיף לומר דבר נפלא שגם אם אדם מישראל מקיים מצוה שבתורה או הוא לומד תורה מקבל הוא שכר כפליים, אחד משום שעשה המצוה או למד תורה, והשני משום שבאותו הזמן שעשה המצוה היה יכול גם לעשות עבירה ח"ו, כי הבחירה הוא בידי אדם, ולכן השם יתברך משלם לו כפליים אחד משום שעשה המצוה ואחד בשביל שלא עשה העבירה באותו זמן אלא עשה מצוה, זה לכאורה כל שכן שהרי מידה טובה מרובה, ובאם בעבירה שעשה הוא מקבל עונש כפליים לפי הנ"ל בשם הגר"א משום שיכול היה לעשות מצוה באותו זמן של העבירה, אם כן כ"ש בעשה מצוה מקבל שכר גם על מניעת העבירה שיכול היה לעשותו באותו העת ע"כ.

פניני חיים

ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמור כו' (ג, כג).

א' שמש רבינו ביקש ופתח שערי תפילה בתפילתו זאת לפתוח כל שע"ת בכל עת. ובאמת נתקבלה תפילתו כמ"ש עלה ראש הפסגה וגו' וביקש בעת ההוא לאמר, שכל מיני תפילות שיתפללו ישראל בכל עת ובכל שעה כלל בתפלתו. ח"ש בעת ההוא, ולא אמר באיזה עת, לאמר, כל מה שיהי עתיד להאמר בהעולם הכל יהיה נכלל בתפילתי זאת.

(זרע קודש)

ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום (ד, ד)

הנה בכדי להגיע למעלת הדביקות צריך בראשונה לעסוק בתורה ולאחר מכן בתפילה, חזוה שרמז הכתוב ואתם הדבקים (עה"ת והכולל) בגימ' תורה, וע"י שמקדים ללמוד תורה ואח"כ עוסק בתפילה זוכה להתדבק בהש"ת...
(רבינו החוקי חיים ז"ע)

ועבדתם שם אלהים מעשי ידי אדם עץ ואבן וגו' ובקשתם משם את ה' אלקיך ומצאת כי תדרשנו בכל לבבך ובכך נפשך (דברים ד', כח-כט), אפשר לומר, דהנה כתוב בשם הרב הקדוש הבעש"ט זלה"ה, דאפילו בעת שאדם עובר עבירה חלילה ג"כ יש השגחת הבורא ב"ה, רק שהוא בהסתך ואח"כ, כשאדם עושה תשובה, אזי נתגלה אח"כ ההסתרה ההיא. חה שאמר הכתוב, "ועבדתם שם אלהים מעשי ידי אדם וגו' ובקשתם משם את ה' אלקיך", היינו שאפילו בעת שעוברים עבירה חלילה אעפ"כ יוכלו לבקש משם את ה' אלקיך, רק "כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך".
(הרה"ק ר' מאיר מפרמישלאן ז"ע)

את הדברים האלה דבר ה' וגו' קול גדול ולא יסף (ה-יח). בתרגום פי' ולא פסק, היינו שקול מתן התורה נמשך תמיד, חש"ה (תהלים קמ"ז י"ט) מגיד דבריו ליעקב, "מגיד" לשון הוה, ולא אמר הגיד דבריו, כי הוא מגיד דבריו בכל עת. חה שאנו אומרים בכל יום בברכת התורה אשר נותן התורה, "נותן" לשון הוה שבכל עת נותן התורה.

(שארית מנחם)

ואהבת את ה' אלוך בכל לבבך (ו-ה').

"בכל נפשך" - דרשו על כך חכמינו: "אפילו הוא נוטל את נפשך", לפי זה יוצא שגם "בכל לבבך" משמע: אפילו נוטל את לבבך - כלומר: אפילו בשעה שאין לו לאדם לב לעבודת-הבורא, גם אז איננו פטור

(חידושי הרי"ם)

נחנו נחמו עמי יאמר אלקיכם וכו' כי לקחה מיד י"י כפלים וכו'. להתבונן ענין הבטחתו לישראל נחמה כפולה, גם בנחמה הזכיר אלקיכם ובעונש אמר לקחה מיד הוי"ה רחמים, וגם כפלים אינו מובן, וכי ס"ד וכו', ודברי המפרשים ידוע, ונ"ל דהנה בעונש בעוה"ר גם מדת הרחמים הסכים למדת הדין, ונקרא על ידי זה עונש כפול, על כן בנחמה ב"ב יהיה בהיפך

שגם מדת הדין יסכים למדת הרחמים, לזה נקרא נחמה כפולה, והוא מדה כנגד מדה כי בעת העונש לקחה מיד הוי"ה שגם מדת הרחמים הסכים למדת הדין ולזה נקרא כפלים, על כן בעת הנחמה ינוחמו בכפלים נחמו נחמו יאמר אלקיכם, שגם מדת הדין יסכים לחסד במהרה בימינו אמן:

(רביה"ק הבני יששכר ז"ע, מאמרי חדשי תמוז אב - מאמר ה)

דברו על לב ירושלים וגו' (הפטרות נחמו ישע"י מ,ב)

אם נתחזק באמונה הכל נתחזק כמו למשל אדם שהוא מנוגע רח"ל בכל מיני תחלואים וייסורים אבל כשנוגע ללב ח"ו אז אין בכוחו לסבול, ככה האמונה נקרא לב שרומז לבינה ומלכות ששם שורש האמונה חה דברו על 'לב' ירושלים וקראו אליה לחזק הלב באמונה.
(רבינו השומר אמונים ז"ע)

ותתנינו לחן ולחסד בעיניך ובעיני כל רואינו (ברכת השחר)

למה תיקנו בתפילה לומר ותתנינו לכאורה היה צריך לומר "שאמצא חן" בעיניך ובעיני וכו' אלא אפ"ל שאנו מבקשים בראשונה שיתנינו שיתן לנו מתנה בזה שאנו דבר ראשון נמצא חן בעינינו, ולא נהיה נחיתיים ולא ידבק בנו ענווה פסולה וכו' והרי אז נמצא חן וחסד בעיניך ובעיני כל רואינו.

(מן רבינו שליט"א)

עובדות חיים

כי עם קדוש אתה לה' אלוך (ז, ו)

סיפר גיסו של הרה"ק הבית ישראל זיע"א הרה"ג רבי פיניע לוי זצ"ל, כי במהלך ההפלגה של הרבי בשנת ת"ש, מתוככי גיא ההריגה אשר בווארשא לעבר ארץ ישראל, שנמשכה כשבוע ימים, נתקף הרבי במחלת ים, הוא חש ברע עד שנאלץ לשכב על מטתו, כשהוא שרוי יחידי בתאו, חלש ורפה אונים. לפתע נכנסה אל התא הריק מאנשים עובדת נקיון, שמתפקידה להדיח את רצפת התא, כהרף עין הפך החלש לגבור, זינק ממטתו מבעד החלון הישר אל הסיפון כמי שנשכו נחש, וכמעט שנסתכן בקפיצתו.

(פאר ישראל)

ונשמרתם מאד לנפשותיכם (ד, טו)

מסופר על הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א שהיה מקפיד מאד על בריאות תלמידיו. תלמידו רבי יצחק בן מנחם מספר כך: באחד הלילות ישבנו בהיכל הישיבה חבורה גדולה של בני הישיבה ולמדנו בהתמדה עצומה, השעה היתה לאחר חצות הלילה, אבל מי התחשב באותם ימים יפים בשעון, מי הקשיב לצלוליו בשעה שכל תשומת לבנו היתה לשמוע את קולותיהם של התנאים והאמוראים הבוקעים ועולים מתוך דפי הגמרא. לפתע נפתחה דלת היכל הישיבה, לאולם נכנס רבינו החפץ חיים וחתנו ר' צבי, שני קדושי עליון עמודי התורה והיראה מזכים אותנו בביקור בחצות הלילה, בשעה ששערי הרחמים פתוחים לרווחה לקבל את קולות לימוד התורה העולים למרומים, בשעה שהכינור מנגן מאליו. מאורע פתאומי זה גרם לנו להתלהבות יתר בלימודנו, והתמדתנו התגברה ביתר שאת וביתר עוז. אך הנה מסמן החפץ חיים בידו לאות שברצונו להשמיענו דבר, מובן שמיד משתררת שתיקה וכולנו שמים אוזנינו כאפרכסת מה בפיו של גאון ישראל וקודשו לומר לתלמידיו בהאי הלילה. והנה שומעים אנו את קולו: ילדים יקרים, לכו לישון כבר הגיע חצות הלילה, אסור לכם להתעייף יתר על המידה ולהחליש את בריאותכם, 'לכו לישון' היתה שירת הלילה ששמענו מפיו של קדוש עליון בדומייה. משראה החפץ חיים שלא רק שלא הפסקנו ללמוד, אלא שהמשכנו ללמוד ביתר התלהבות, טיפס בעצמו על הספסלים והקטין את אור המנורות, חשמל עוד לא היה בראדן באותם ימים והישיבה היתה מוארת במנורות נפט גדולות. כך עבר ממנורה למנורה, עלה וירד מספסל לספסל עד שהחליש את כל האורות, וחזר שוב על בקשתו: ילדים יקרים לכו לישון, שמירת בריאותינו היתה בראש מעייניו.

כבד את אביך ואת אמך (ה, טז)

בילדותו, למד הרה"ק רבי אברהם מסוכטשוב זיע"א תורה מפי אביו, הרב מביאלא בעל אגדת אזוב זצ"ל. בשעת לימודם המשותף, עלה במוחו של רבי אברהם דבר חידוש והוא מהר לשוחו באזני אביו, שדחה את הדברים מכל וכל. בימי זקנותו מצא הרב מביאלא מקור נאמן לחידוש של בנו יקירו, הצטער על שדחה את דבריו בשעתו, וביקש לפייסו. אמר לו רבי אברהם, "תנח דעתך אבא, אז באותה שעה בה דחה אבי מורי דברי, ידעתי המקור לדברים, לא אמרתי זאת משום כבוד אבא".

(אור פני יצחק)

ולא תחמד... וכל אשר לרעך (ה, יז)

הרה"ק האמרי אמת זיע"א, מפורסם היה בחיבתו העצומה לספרי קדש. ספרייתו הגדולה הכילה אלפי ספרים, בהם כתבי יד וספרים נדירים רבים. בכל מקום אליו היה מזדמן, תר אחר מדפי הספרים שמשכו תמיד את תשומת לבו. כאשר הזדמן הרבי לבית אחד מחסידיו בעיר וינה, נהנה לראות בביתו ספר נדיר שבו התענין מזה זמן. כשראה זאת החסיד בעל הבית, התחנן לרבי שיואל לקחת ממנו את הספר למתנה, הדבר יחשב לו לכבוד ויסב עבורו ענג רב. הרבי סרב בתוקף על אף תחנוניו המרובים באומרו לחסיד בעל הבית, גם לגבי ספרים קדושים, הוזהרנו באיסור 'לא תחמוד'.

(ראש גולת אריאל)

הליכות חיים

נעימות חיים

בשמים ממעל ועל הארץ מתחת (ד, לט)

לביתו של עשיר מפלג שהשתרע על שטח גדול ממדים, היה גג גבוה, אליו נתן לעלות רק באמצעות סולם עץ בעל שליבות קבועות במסמרים. יום אחד החליט העשיר כי האפשרות לעלות אל הגג הגבוה מסוכנת, וציוה לעבדו לעקור את השליבות בהן עולים לגג, כדי שלא יוכלו עוד לעשות זאת. מהר העבד לעשות את אשר נצטווה, והחל לעקור את השליבות מלמטה למעלה. עמד על המדרגה השניה ועקר למטה ממנו, עלה על השלישית ועקר את השנייה שמתחתיה, עד שהגיע לגג ועקר את המדרגה האחרונה הסמוכה אליו. בסיימו, תר אחר דרך לרדת לחצר ולא מצא, בשל גבהו של הגג. גחכו העומדים בחצר ואמרו לו, "שוטה, היה עליך לעלות תחלה את כל המדרגות הסולם, ואז לעקור את השליבות מלמעלה למטה, עד שתגיע לקרקע החצר". אחר רב זמן, עמל וטורח, עלה בידי המחלצים לטפס עד מרומי הגג, משם שלשלוהו בחבלים עד לקרקעית החצר. כעבור זמן מה, צוה העשיר על העבד לעקר את השליבות מהסולם שדרכו יורדים לבור העמוק שבמרכז החצר, כך שלא יהיה נתן מעתה לרדת אל הבור. זכר העבד את אשר שמע בעקירת המדרגות לגג, כי עליו להתחיל לעקור מהשליבה העליונה עד שייסיים בתחתונה, וכך עשה, עקר את העליונה כשהוא עומד על השנייה, עמד על השלישית ועקר את השנייה, עד שהגיע לקרקעית הבור, ממנה בקש לעלות חזרה ולא יכל, אחרי שנעקרו כל השליבות. העבד הנבוך החל לבכות במעמקי הבור, כאשר הבחינו השומעים ממעל במצוקתו, לא הצליחו לכבש את חיוכם ואמרו לו, "שוטה, היה עליך לרדת תחילה לקרקעית הבור, ושם להתחיל לעקר את השליבה התחתונה הסמוכה לבור, עד שתעלה לקרקע החצר". ענה העבד בטפשותו, "הלא אמרתם לי בעבר כי עלי לעקור מלמעלה למטה וכך עשיתי, מדוע כעת שניתם את דעתכם והנכם אומרים לי את ההפך". ענוהו, "שוטה שבעולם, וכי כל המקומות שווין? בראשונה היה הסולם עומד בחצר ועולים בו לגג, היה עליך לעקר את השליבות מלמעלה, כדי שבאחרונה תהיה אתה עומד בחצר. עתה נצב הסולם בבור, היה עליך להתחיל מלמעלה, כדי שתשאר לבסוף על קרקע החצר, ואילו אתה עשית להיפך, עמדת באחרונה בקרקע הבור, הכיצד תעלה ממעמקי אל החצר?... כך נראה אדם שמשווה הנהגתו בעניינים הנפשיים לענייני הגופניים, הרי הוא מקלקל עצמו. זה אשר אמרה התורה, 'בשמים ממעל ועל הארץ מתחת', בענייני 'שמים' שהם תורה ומצוות, עניינים שמתייחסים לשמים, תביט בבני אדם שהם 'ממעל' ממך, על ידי כך תמצא עצמך חסר, ותשתדל להשלים חסרוך אבל 'אשר בארץ', בקנייני עולם הזה המתייחסים ל'ארץ', כלל העניינים הארציים, הבט בבני אדם שהם 'מתחת' ממך על ידי כך תראה עצמך כשלם וכעשיר, ולא תחשב שחסר לך מאומה. (משל ונמשל)

תשובות מרן הגר"ח קניבסקי זיע"א
לשאלות הרה"ג גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א
מו"צ בק"ק קראלי ומרבני רחובות מתוך ספרו גם אני אודך

אל תרבה שיחה עם האשה

כא) שאלה: אם צריך לומר לנשים שיזוזו לצד, כדי שיוכל לעבור, האם עדיף לומר להם, או עדיף לעבור ביניהם, ויקיים "אל תרבה שיחה עם האשה" (אבות פ"א מ"ה)?
תשובה: יחזיק הפאות.

מחזיק חפץ שאינו ניכר

כב) שאלה: אדם שעובר בין שתי נשים ומחזיק בידו חפץ שאינו ניכר, האם מועיל?
תשובה: כל דבר.

לעבור בין שני נכרים זכרים

כג) שאלה: בספר ילקוט אברהם (חלק יור"ד אות א') כתב לחדש שלא לעבור בין שני נכרים זכרים. יעו"ש. מה סובר כת"ר שליט"א בזה?
תשובה: לא שמענו.

אשה אחת הולכת למזרח ואחרת למערב

כד) שאלה: מה הדין אם אשה אחת הולכת למזרח ואחרת למערב, האם מותר לעבור ביניהן?
תשובה: אין נפקא מיניה.

ב' נשים באלכסון

כה) שאלה: אם עומדות שתי נשים באלכסון, האם מותר לעבור ביניהן?
תשובה: לא.

שתי נשים שאין להן שייכות ביניהן

כו) שאלה: האם הקפידא רק כהשתי נשים יש להן איזה שייכות ביניהן כגון שהולכות יחד או מדברות ביחד, אבל כשזו הולכת לדרכה וזו הולכת לדרכה אין קפידא, או שצריך כן לחשוש גם בזה?
תשובה: כן.

אשה אחת על מרפסת והשניה על הארץ

כז) שאלה: אם אשה אחת עומדת על מרפסת והשניה על הארץ, האם מותר לעבור ביניהן?
תשובה: אין קפידא.

שיעור המרחק בין ב' נשים

כח) שאלה: מה שיעור המרחק בין ב' נשים שיהיה מותר לעבור ביניהן?
תשובה: אין לו שיעור.

גמל בין שני אנשים

כט) שאלה: בגמרא הוריות (דף י"ג ע"ב) איתא, עשרה דברים קשים ללימוד וכו' והעובר בין שני גמלים והעובר בין שתי נשים והאשה העוברת בין שתי אנשים. ע"כ. מה הדין בגמל העובר בין שני אנשים.
תשובה: לא נזכר.

קול קראלי - 0747962278

רוצים ישועה? יש לכם שמחה, אזכרה וכו'
תרמו בעין יפה וקחו חלק בהפצת המעיינות של
מרכז "אמונת חיים" קראלי
כתובת לתרומות תגובות ולקבלת הגליון
רח' דב גור 20/23 אשדוד טל. 08-8659931
באימייל: 8659931@gmail.com

לעילוי נשמת

הרה"ח יהושע ברוך דים ז"ל
בהר"ר אברהם חיים הלוי הי"ו
נלב"ע י' מנ"א תשפ"א
ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת

הרה"צ אהרן מרדכי רוטנר ז"ל
בן הרה"צ נחמן זצ"ל
נלב"ע כ"ט תמוז תשפ"ג
ת. נ. צ. ב. ה.

לזכר עולם יהיה צדיק

אדונינו מורינו ורבינו
הגה"ק יצחק צבי משה זי"ע
בן רבינו אביגדור מוזס זצ"ל
מקראלי

נלב"ע ד' טבת תשעט
זכותו יגן עלינו ועכ"א
ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת

הרבנית רייזיל רוט ע"ה
בת הרב שמואל אהרן זצ"ל
נלב"ע י"ז טבת תשפ"ג
ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת

הרה"צ משה וועבר זצוק"ל
בהרה"צ מרדכי זצ"ל
נלב"ע יב כסלו תשפ"א
ת. נ. צ. ב. ה.